

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

XUÂN HOÀNG

Miền Trung

THƠ

Hương đất biển

THƠ

Từ tiếng võng làng Sen

TRƯỜNG CA

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

XUÂN HOÀNG

Miền Trung

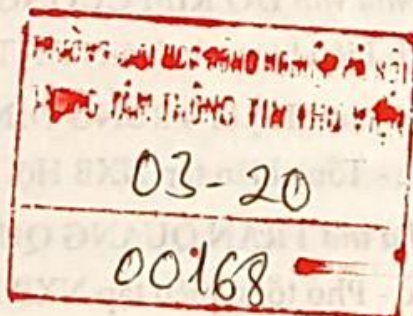
THƠ

Hương đất biển

THƠ

Từ tiếng võng làng Sen

THƠ

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Nền văn học cách mạng Việt Nam được Bác Hồ đặt nền móng từ những năm đầu thế kỷ XX và có bước phát triển rực rỡ từ sau Cách mạng tháng 8/1945, đặc biệt là trong sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng lại đất nước sau chiến tranh. Đó là thành tựu to lớn và phong phú cả về nội dung, tư tưởng, nghệ thuật và đội ngũ sáng tác. Những tác phẩm văn học kết tinh tài năng, tâm huyết của nhiều thế hệ nhà văn đã đi vào ký ức hàng triệu người Việt Nam, góp phần nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách con người Việt Nam, làm giàu có thêm những giá trị văn hóa Việt Nam mà ông cha ta đã dày công xây dựng. Tập đại thành văn học cách mạng và kháng chiến là bức tượng đài kỳ vĩ ghi lại diện mạo đất nước và con người Việt Nam về một thời kỳ vĩ đại của dân tộc, đưa tiến trình hiện đại hóa văn học lên một tầm cao mới.

Nhằm tôn vinh những đóng góp to lớn vào nền văn học cách mạng, Đảng và Nhà nước quyết định trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước cho các tác phẩm văn học xuất sắc. Tiếp theo bộ sách văn học được Giải thưởng Hồ Chí Minh do Nhà xuất bản Văn Học xuất bản, Nhà nước đã quyết định giao cho Hội Nhà

văn Việt Nam và Nhà xuất bản Hội Nhà văn thực hiện dự án "Công bố và phổ biến các tác phẩm văn học được Giải thưởng Nhà nước" (giai đoạn thực hiện 2014 - 2015).

Việc Nhà nước đầu tư xuất bản bộ sách lớn này không chỉ động viên, khích lệ các nhà văn tiếp tục lao động sáng tạo mà còn là công trình thực hiện Nghị quyết 9, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI: "Xây dựng văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước". Với ý nghĩa ấy, tác phẩm của mỗi tác giả được trân trọng in riêng; tôn trọng tính lịch sử, tính nguyên bản và thống nhất về quy cách, chất lượng, thẩm mỹ... theo tiêu chí của Chính phủ.

Với lòng trân trọng và ý thức trách nhiệm cao, tập thể cán bộ, biên tập viên Nhà xuất bản đã hoàn thành bộ sách quý với sự cố gắng cao nhất. Bộ sách gồm những tác phẩm của 121 tác giả được trao Giải thưởng Nhà nước qua ba đợt, năm 2001, năm 2007 và năm 2012.

Nhà xuất bản Hội Nhà văn chân thành cảm ơn sự quan tâm và tạo điều kiện của các cơ quan chức năng của Chính phủ, Liên hiệp các Hội văn học nghệ thuật Việt Nam, Ban chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam giúp đỡ chúng tôi thực hiện dự án quan trọng này.

Xin trân trọng giới thiệu bộ sách đến bạn đọc trong và ngoài nước.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

Nhà thơ XUÂN HOÀNG
(1925 - 2004)

TIỂU SỬ

HỌ VÀ TÊN KHAI SINH: Nguyễn Đức Hoàng (1925-2004). Bút danh: Minh Thi. Quê gốc tại xã Phước Hòa, Tuy Hòa, Bình Định.

VÀI NÉT VỀ QUÁ TRÌNH HỌC TẬP, CÔNG TÁC, SÁNG TÁC:

Ông tham gia cách mạng từ năm 20 tuổi (1945) với công việc dạy học, làm văn nghệ ở Quảng Bình, Liên khu IV.

Thời gian này ông được dự lớp bồi dưỡng cán bộ văn hóa văn nghệ do Đoàn Văn nghệ kháng chiến Liên khu IV tổ chức trong ba năm liền 1947, 1948, 1949. Sau đó, lặn lội đi khắp chiến trường Bồ Trạch, Sông Gianh, Cảnh Dương, Đồng Hới... viết báo, làm thơ động viên kháng chiến.

Ông là Hội viên Hội Nhà văn Việt Nam lứa đầu tiên (1957). Năm 1959, ông về công tác ở Nhà xuất bản Văn học với cương vị Trưởng phòng biên tập Văn học hiện đại. Năm 1963, theo lời đề nghị của Tỉnh ủy và Ủy ban Nhân dân tỉnh Quảng Bình, ông rời Thủ đô Hà Nội, đưa vợ con về Quảng Bình làm Chủ tịch Hội Văn nghệ Quảng Bình để xây dựng phong trào văn nghệ địa phương. Mấy chục năm liền làm lãnh đạo Hội, chăm lo tận tâm cho phong trào sáng tác và từng tác giả trẻ.

Từ đó thơ ông ngày càng máu thịt với mảnh đất cơ hàn và đạn bom khốc liệt này. Ông trở thành người anh cả góp công lớn bồi dưỡng, vun đắp nên lực lượng sáng tác văn nghệ Quảng Bình sung sức với những tên tuổi được cả nước mến mộ như Lâm Thị Mỹ Dạ, Lê Thị Mây, Trần Nhật Thu, Hoàng Vũ Thuật, Hải Kỳ, Nguyễn Khắc Phê, Trần Công Tấn, Văn Lợi, Hữu Phương, Mai Văn Hoan .v.v.. Ông như cây cột trụ của ngôi nhà Văn nghệ Quảng Bình, mà một thời, các nhà văn trẻ dựa vào đó để mà tồn tại và đi tới. Tám mươi tuổi, Xuân Hoàng có 60 năm dẫn thân vì cách mạng, 60 năm yêu, 60 năm nhớ, 60 năm thơ dâng miền gió cát. Cho đến khi qua đời ông đã cho xuất bản 15 tập thơ, 4 tập bút ký, hồi ký.

TÁC PHẨM CHÍNH ĐÃ XUẤT BẢN

Tiếng hát quê hương (Thơ - In chung, 1959), *Du kích sông Loan* (Trường ca, 1963), *Miền Trung* (Thơ, 1967), *Hương đất biển* (Thơ, 1975), *Dải đất vùng trời* (Tuyển thơ, 1976), *Về một mùa gió thổi* (Thơ, 1983), *Từ tiếng vông làng Sen* (Trường ca, 1984), *Quãng cách lặng im* (Thơ, 1984), *Âm vang thời chưa xa* (Hồi ký), *Thơ tình Xuân Hoàng* (NXB Thuận Hóa 1991)...

GIẢI THƯỞNG VĂN HỌC:

- Giải thưởng về thơ của Đoàn Văn nghệ kháng chiến Liên khu IV.
- Giải thưởng Văn học Bình Trị Thiên.
- Tặng thưởng của Ủy ban toàn quốc Liên hiệp Văn học nghệ thuật Việt Nam (1996) cho tập hồi ký *Âm vang thời chưa xa*.
- Giải thưởng Nhà nước về Văn học Nghệ thuật năm 2007.

Miền Trung

THƠ

Chơi sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

Đến đây tôi gặp sông Hồng

GỬI SÔNG HỒNG

Gửi sông Hồng

Tôi đứng đây trước nghìn năm lịch sử
Dưới mắt tôi đang hát sóng sông Hồng
Cuồn cuộn ngang trời một dòng nước đỏ:
Phù sa! Phù sa! Ôi, sức sống menh mông!

Nghìn năm nay, sông ơi, sông vẫn chảy
Thấy những gì trên đất nước thân yêu
Sau những lớp hưng vong triều sóng dậy?
Những ngày vỡ đê, trống thuế mõ sù.

*

Ơi buổi cờ xuôi đỏ phố phường,
Máu hồng khởi sắc sáng quê hương.
Sông ơi, trang sử nghìn năm cũ,
Đã chói thêm lên những nét vàng.

Từ đây sông trôi trong tiếng hát:
Cuộc đời trẻ mãi vạn xuân sau.
Đôi bờ dâu mía thêm ngan ngát,
Hội lớn nghìn năm đã bắt đầu.

Sông gặp sông Lô dồn nước xuống,
Đoan Hùng tàu Pháp xác còn kia
Sông Đà ai uốn đường quanh gợn,
Bến Ngọc hôm xưa giặc hết về?

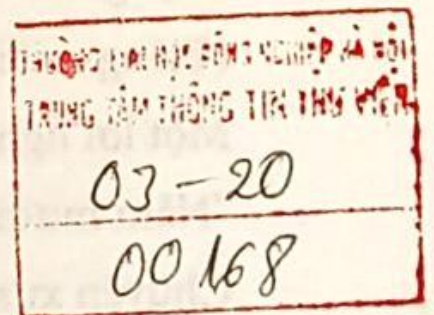
Sông nuôi dân tộc nghìn năm trước,
Sông dựng phần vinh lớp lớp sau
Vựa lúa sông Hồng vang điệp khúc:
Bài ca trị thủy sống dài lâu.

Ơi những chân mây nước chạy dài
Những thành phố thép vút tương lai
Sông Hồng đang hẹn ngày xanh hẳn
Mưa lũ thôi về cuốn lúa khoai!

Ơi những vườn dâu bãi mía non,
Tơ vàng mật ngọt quyến cơm thơm:
Đường ta sẽ trắng như hoa muối,
Lúa sáng chè thơm đi bốn phương!

Ơi nhân Hưng Yên, vải Mỹ Hào,
Đoan Hùng bưởi mọng, chuối Lâm Thao:
Hàng đi cho máy về tuôn khói,
Hoa điện giăng tầng khắp nẻo cao...

Cả một công viên vĩ đại chờ,
Sông nghe trọn nhĩ nghĩa mùa thu
Nhìn sông mà thấy vui hồn nước,
Chảy đỏ ngang trời rạng ước mơ.

MỤC LỤC

LỜI NHÀ XUẤT BẢN / 7

TIỂU SỬ / 11

MIỀN TRUNG

I. Gửi sông Hồng

Gửi sông Hồng / 15

Về làng / 18

Những con đường Việt Trì / 20

Người thợ lò cao / 22

Quê cát / 26

Ở núi / 32

Nhớ Quách Xuân Kỳ / 34

Hai quê / 36

Trên đường Hà Nội / 38

Cây / 40

Qua Cự Năm / 42

II. Gửi Trị - Thiên

Gửi Trị - Thiên / 45

Gửi một công nhân cầu đường người Huế / 49
Giữ vững / 51
Nhớ quê / 54
Bài thơ xây dựng đường sắt / 57
Ra khơi / 62
Đất hoa / 65
Hẹn nở / 65
Khéo chọn / 66
Hương hoa dại / 66
Đóa hường sen / 66
Bên xác máy bay phản lực Mỹ / 67
Gửi quê hương chiến đấu / 69
Đèo Ngang / 73
Đêm mùa gặt kháng Mỹ đầu tiên / 76
Gặp lại một nhà thơ lớp trước / 78
Tráng khúc sông Gianh (trích) / 71

HƯƠNG ĐẤT BIỂN

Về Tân Thủy / 91
Nhớ Bác / 94
Đồng Hới / 96
Một chiều Trường Sơn / 99
Trên đèo Mụ Giạ / 101
Dấu gậy trên đường / 104

Bến Trúc Ly / 106
Cô gái sông Lũy / 107
Đi học / 109
Người mở đường sông / 110
Làng Liêm Lấp / 112
Lời bạch đàn / 114
Dòng nước Cẩm Ly / 116
Dời nhà / 118
Bên đường chiến lược / 120
Lời con trẻ / 122
Gởi Bình Định / 124
Đêm Hiền Lương 1966 / 127
Làng biển / 128
Con đường phía trước / 130
Thư đi Ba Lan / 131
Hương Sơn / 133
Hoa xuyên tuyết / 135
Tiếng đất / 136
Chiều Bu-ca-rét / 137
Bên kia Hắc Hải / 138
Về những ngôi mộ cổ / 140
Bên tượng Goóc-ky / 142
Lửa Xi-bê-ri / 143
Ngủ hầm / 145

Không đề / 147

Chiều hậu phương / 148

Cảng / 150

Phố ngô đồng / 151

TỪ TIẾNG VÕNG LÀNG SEN

Chương Một: Trở dạ

Ca khúc một: Tiếng võng làng Sen / 155

Ca khúc hai: Người trồng cây ở làng Dương / 159

Ca khúc ba: Đêm không ngủ / 163

Ca khúc bốn: Chiều động biển / 167

Ca khúc năm: Lên đường / 171

Chương Hai: Tìm đường

Ca khúc một: Trên bến Đa-ka / 175

Ca khúc hai: Bên mộ Mác / 179

Ca khúc ba: Dời nhà / 182

Ca khúc bốn: Người Cộng sản ở thành Tua / 186

Chương Ba: Mở đường

Ca khúc một: Người cùng khổ / 191

Ca khúc hai: Đêm chia tay / 195

Ca khúc ba: Trên quê hương Lê-nin / 198

Ca khúc bốn: Đất Thái / 202

Ca khúc năm: Ngày ra đời của một thiên anh hùng ca / 207

Chương Bốn: Dựng nước

Ca khúc một: Trên bờ biển Đen / 211

Ca khúc hai: Đường về / 215

Ca khúc ba: Gặp gỡ / 218

Ca khúc bốn: Đầu nguồn / 223

Ca khúc năm: Giải đi sớm / 226

Chương Năm: Giữ nước

Ca khúc một: Con lũ mới / 229

Ca khúc hai: Sáng Ba Đình / 233

Ca khúc ba: Những mòm đá ghềnh / 236

Ca khúc bốn: Đêm tháng Chạp / 241

Ca khúc năm: Người chưa ngủ / 244

Ca khúc sáu: Khúc hát Điện Biên / 247

Chương Sáu: Cứu nước

Ca khúc một: Có một con đường / 251

Ca khúc hai: Lời kêu gọi / 254

Ca khúc ba: Một ngày bình thường / 257

Ca khúc bốn: Nỗi nhớ miền Nam / 260

Ca khúc năm: Di chúc / 263

THAY LỜI KHÉP SÁCH

Khúc ca gọi về những Năm Tháng Trang Nghiêm / 267

XUÂN HOÀNG, THƠ DÂNG MIỀN GIÓ CÁT...

(NGÔ MINH) / 269